

stěžovatelů je dostatečná; zůstala tedy skutková podstata naříkaného rozhodnutí následkem onoho mylného názoru neúplnou, pročež bylo je jako nezákonné zrušiti.

Č. 219.

Nemocenské pojišťování: Úvahy, které jsou směrodatny při rozhodování o stížnosti proti rozhodnutím správních úřadů o povinnosti pojistné, vydaným dle volné úvahy.

(Nález ze dne 27. října 1919 č. 5382.)

V ě c: Okresní záložna hospodářská v Brandýse n. L. s Josefem Kovaříkem a Vitem Ulrichem a s Libuší Šestákovou a Eliškou Vysloužilovou (adv. Dr. Viktor Keyř z Brandýsa n. L.) proti býv. c. k. ministerstvu sociální péče ve Vídni, resp. min. soc. péče v Praze o nemocenské pojištění.

V ý r o k: Stížnosti zamítají se jako bezdůvodné.

D ů v o d y: Rozhodnutím ministerstva pro sociální péči ve Vídni z 11. června 1918 č. 13.527 a rozhodnutím ministerstva pro sociální péči v Praze ze dne 20. prosince 1918 č. 1154/III.—1918 byly pořadem instancí zamítnuty žádosti okresní záložny hospodářské v Brandýse n. L. a úředníků jejích Josefa Kovaříka, Víta Ulricha, jakož i Libuše Šestákové a Elišky Vysloužilové za osvobození úředníků těchto od nemocenské povinnosti pojistné.

Přítomné stížnosti naříkají rozhodnutí tato jakožto nezákonná v první řadě z důvodu, že následkem zamítnutí žádostí o osvobození těchto úředníků, pokud se týče úřednic nastanou u okresní hospodářské záložny neudržitelné poměry, vyplývající z toho, že jedna skupina úředníků byla osvobozena od povinnosti pojistné rozhodnutím okresního hejtmanství v Brandýse n. L. ze dne 26. dubna 1916 č. 9056 — kteréžto osvobození vešlo v moc práva — kdežto výše jmenovaní úředníci, pokud se týče úřednice podléhati budou i dále povinnosti pojistné a tím utrpí citelnou újmu hmotnou; v druhé řadě pak, že jimi jest porušeno právo volného uvážení první instance, jež tomuto úřadu dle § 4 zákona z 30. března 1888 č. 33 ř. z. přísluší.

Vydávaje hořejší nález nejvyšší správní soud uvažoval takto:

§ 4 cit. zákona stanoví právo politického úřadu za určitých v zákoně uvedených předpokladů osoby podléhající povinnosti pojistné sprostiti této povinnosti. Z toho plyne, že straně nepřísluší nárok na sprostění, nýbrž že úřad rozhoduje o žádosti dle volného uvážení.

Právo nejvyššího soudu správního, podrobiti své moci nalézací i záležitosti volné úvahy znamená, že tento soud může rozhodnutí žalovaného úřadu vydané dle volné úvahy přezkoumati jedině v tom směru, zda rozhodnutí netrpí nějakou protizákonností neb nějakou podstatnou vadou řízení.

Ježto však, jak již povaha věci to sebou nese, není a nemůže býti ve věcech, kde jest úřadům administrativním přenecháno, aby dle volné úvahy postupovaly, přesného předpisu, jenž by jen jedinou cestu jejich

rozhodnutí vykazoval, nýbrž zůstaveno jest jim širší pole, na kterém se při svém nalézání práva volně mohou pohybovati, může nejvyšší správní soud při zkoumání zákonitosti nálezu ve věcech volné úvahy jen zkoumati, zda úřad správní nevybočil z oné přestory pro jeho volný pohyb vyhrazené, t. j. zda nepřekročil ony hranice, které mu celková intence zákona a podstata věci vytkly, obzvláště zda nedal se vésti při svém rozhodnutí ohledy jinými, než které má zákonný předpis na zřeteli.

Dle těchto zásad nutno posuzovati i otázku, o kterou v tomto sporu jde.

Ježto v § 4 zákona z 30. března 1888 č. 33 ř. z. není — vyjma poukaz na vyšetřený stav věci — normy, kterou by určena byla hranice pro volnost kognice úřadu, nutno meze tyto hledati toliko v účelu zákona, jenž ovládán jest myšlenkou zabezpečiti, aby pojištěným dostalo se onoho minima zaopatření, jaké jim zákon zaručuje.

Ze správních spisů vychází na jevo, že žalovaný úřad vydává naříkaná rozhodnutí, přihlížel k vývodům okresní nemocenské pokladny, která poukazujíc k nepříznivým dobám válečným vytýkala, že by osvobozením zaměstnanců u závodů nejsolventnějších nebyla s to, aby v plné míře vyhověla povinnostem, jež zákon jí ukládá.

Jestliže žalovaný úřad dal se vésti tímto zřetelem a proto žádosti za osvobození zamítl, nelze říci, že by byl vybočil z mezí intence zákona, jenž má v první řadě na mysli zabezpečiti, aby okresní nemocenské pokladny mohly dostáti svým povinnostem vůči všem členům u ní pojištěným.

S tohoto hlediska nelze uznati za závažnou námitku, že by zřízenci, o něž jde, byli hmotně poškozeni, poněvadž individuální zájmy osob domáhajících se sprostění povinnosti pojistné ustupují veřejnému zájmu, který zákon okresním nemocenským pokladnám ukládá chrániti.

Pokud stížnosti poukazují k tomu, že nastanou u okresní hospodářské záložny dvě kategorie zřízenců, jednak sprostěných pojistné povinnosti a jednak podléhajících povinnosti této, nelze námitce této přikládati právního významu, neboť § 4 cit. zákona výslovně mluví o osvobození jednotlivých osob a nikoli o osvobození celých kategorií, zejména tedy zaměstnanců celých závodů neb ústavů, a není tudíž proti zákonu, když někteří zaměstnanci byli povinnosti pojistné sprostěni a jiní nikoliv.

Konečně namítají stížnosti nezákonnost naříkaných rozhodnutí tvrdíce, že žalovaný úřad nebyl oprávněn zasáhnouti do volného uvážení úřadu první instance. Námitku tuto rovněž neshledal nejvyšší správní soud důvodnou.

Rozhodnutí žalovaného úřadu nestala se na podkladě dozorčího práva nadřízeného úřadu, nýbrž v pořadí instancí v rámci § 70 cit. zák., a v tomto případě přechází právo o žádostech rozhodovati v plném obsahu na stolice vyšší, které pak mohou volné uvážení nižší instance nahraditi svým vlastním.

V základě těchto úvah slušelo stížnosti jako bezdůvodné zamítnouti.

Č. 220.

Řízení před nejvyšším správním soudem: * Strana, která podávala stížnost na nejvyšší správní soud, nemůže proti rozhod-